

Fig 118. Senmedeltida mässhake. Broderiet troligen utfört i Västtyskland, eventuellt Köln, under början av 1500-talet. Jfr färgbilden fig 86. Foto 1965.

Late medieval chasuble. Embroidery probably West German work, possibly from Cologne, at the beginning of the 16th century. Cf colour plate, fig 86.

Textilier

År 1705 utgjordes kyrkans »Mässekläder» av: »1 st röd Mässhake gammal, 1 st blåå dito behållen, 1 st Mässesarck gammal, 1 st Choorkåpa aldeles oduglig, 1 st diskekläde silkestickat, 1 st altarekläde gammalt, 1 st altareduk, 1 st handkläde, 1 st Svart Sammetz Altare Kläde odugl., 1 st bärekläde» (inv). Ett nytt »altarekläde» inköptes 1735 och en ny kol-

lekthåv 1791. År 1795 skänktes »Et Blått Kalck = Kläde af Wälb. Fröken Maria S Rappe» (inv). Av dessa textilier återstår de båda mässhakarna samt kollekthåven. Den sistnämnda förvaras i nya kyrkan (se nedan), medan mässhakarna, båda senmedeltida, är deponerade på Smålands Museum i Växjö.

Mässhakar: — 1. Fig 86, 118–119. Av blå sammet

Fig 119. Detalj av mäss-
haken fig 118. Foto 1965.
Detail of chasuble, fig 118.

med granatäpplemönster, Italien, 1400-talets senare hälft. Snittet är medeltida utan axelsömmar; framstycket smalt och med många skarvar. På ryggsidan är applicerat ett broderat kors med i korsmitten Maria med Jesusbarnet inom en rosenkrans. Broderiet är utfört med mångfärgat silke i atlassöm samt membranguld i läggsöm; detaljer i sidenapplikation. Ryggsidan höjd 115 cm, bredd 82 cm, framsidan höjd 88, bredd 50.

Från en Golgatabacke broderad med förgylld metalltråd och silke i företrädesvis olika gröna nyanser växer korset upp i form av ett träd — *arbor vitae* — med avsågade grenar. Trädet är utfört i läggsöm med membranguld, nu bleknat, medan

snittytorna lyser i cinnoberrött silke mot den blå sammeten. Maria är framställd som himladrottning med krona och spira, stående på månskåran och omgiven av strålar samt en rosenkrans. Hon är iförd blå livklädnad samt gyllene mantel med rött foder. Karnationen är utförd i vit atlas med vackert tecknade anletsdrag i ljusbrunt silke. I rosenkransen är de mindre rosorna av vitt siden med kronbladen markerade i rött eller grönt silke, de fem större i rött, nu bleknat siden. Broderiet är troligen utfört i Västtyskland, eventuellt Köln, under början av 1500-talet.

Framställningen är ikonografiskt märklig genom att Maria i stället för den lidande Kristus applice-

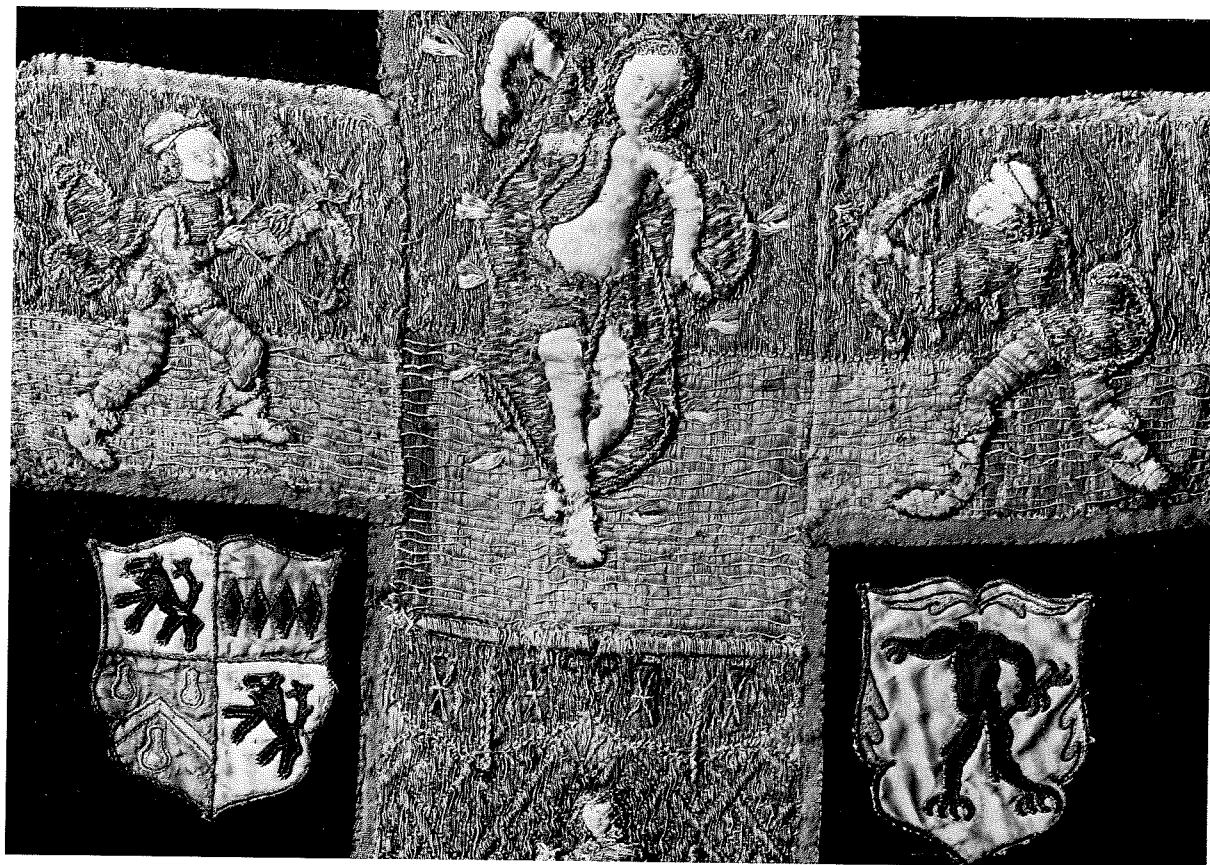
rats i korsmitten. Madonnan och korset har dock troligen utgått från samma ateljé, då de tekniskt har utförts på likartat sätt: samma membranguld är nedsytt med samma röda silketråd. Sammanställningen är förmodligen inte ursprunglig utan kan ha skett vid en eventuell överflyttning av broderiet från en annan mässhake. I samband härmed har grenkorsets nedersta del klippts av och tillfogats upptill.²⁹ Mässhaken konserverades på Riksantikvarieämbetets textilkonservering år 1966 (Pnr 4775). — Mässhaken finns upptagen i kyrkans äldsta inventarium från år 1640. Hur mässhaken kommit i kyrkans ägo är okänt, men man kan förmoda att den skänkts till kyrkan av någon av adelsfamiljerna på

den gamla sätesgården Böksholm i Drevs socken.³⁰ — 2. Fig 120. Av röd silkesammet med dekor på ryggsidan av infällt kors med figurscener jämte två applicerade vapensköldar. Sammeten gör numera ett randigt intryck på grund av felande trådar, förmodligen ett fabriktionsfel. Snittet är medeltida utan axelsömmar. Tyget är dock mycket skarvat delvis även med annan, nu olikfärgad sammet och ursprungligen torde ett större kors ha prytt ryggsidan. Foder av ursprungligen röd, nu ljusbrun lärft. Ryggsidan höjd 118 cm, bredd 72 cm, framsidan höjd 74 cm, bredd 56 cm.

Det nuvarande korset är broderat med membranguld, flerfärgat silke, ull och lingarn i läggsöm.

Fig 120. Mässhake av röd silkesammet. Broderierna av östtyskt eller polskt ursprung. Början av 1500-talet. De senare vapensköldarna tillhör Charles de Mornay och Anna Trolle (död 1617). Foto 1965.

Chasuble of red velvet. Embroidery East German or Polish work. Beginning of 16th century. The later coats-of-arms are those of Charles de Mornay and Anna Trolle († 1617).

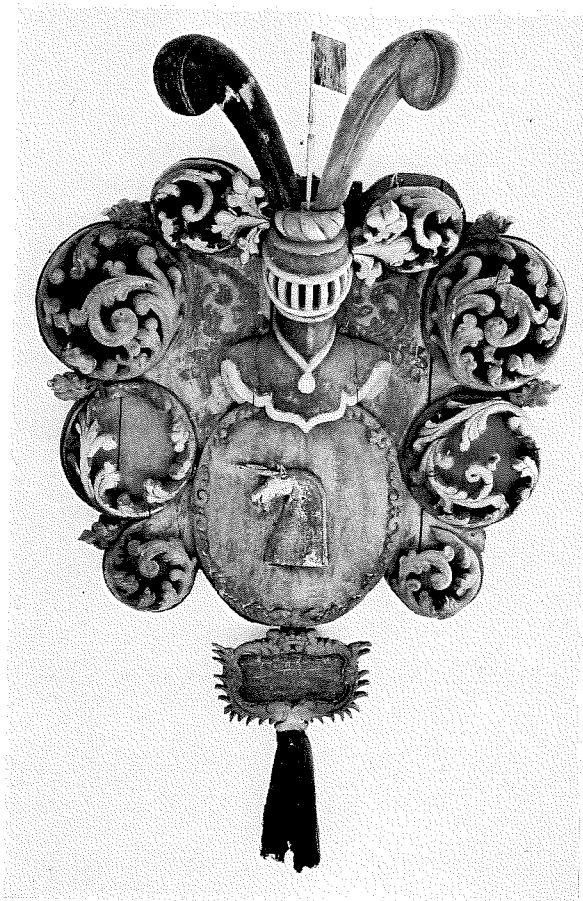

Fig 121. Huvudbanér över Johan Enhörning, död 1707.
Foto 1965.

Funerary coat-of-arms of Johan Enhörning, † 1707.

Längs kanterna ett grovt tuskaftat ylleband, ursprungligen rött, nu bleknat till rosa. Figurerna är utförda i hög relief med alla synliga kroppsdelar överdragna med vit damast. Följande scener är framställda i korsmitten: den helige Sebastian omgiven av bågskyttar, nedanför S Kristoffer bärande Jesusbarnet och S Bartolomeus med kniven. Grovt broderi från 1500-talets början av östtyskt eller polskt ursprung. Nedanför korsarmarna har applicerats två senare vapensköldar syftande på ätterna de Mornay och Trolle utförda i applikation med olikfärgat siden och guldsnodder.³¹ — Mässhaken upptas i 1640 års inventarium såsom »Messehaake aff brun Sammet som S. Fru Anna på Roma hijt förährat

hafver». Salig fru Anna är identisk med Anna Trolle, gift 1564 med Charles de Mornay. Anna Trolle avled 1617 och mässhaken bör ha skänkts till Drevs kyrka mellan 1564 och 1617.³² Om mässhakens ursprung i övrigt lämnas inga uppgifter. 1744 uppges mässhaken vara ganska sliten och man beslutade att den »frammantil bör lagas med 3 alnar sammet, tå then som then lagar tager af thet hela på framstycket och lagar bakstycket, the lappar som öfriga äro, om the af något värde anses, säljas och penningarna lefwereras til kyrkian» (st prot).

Båda mässhakarna var i bruk ända fram till 1872, då församlingen på biskop H G Hultmans inrådan beslöt att de skulle deponeras i museet och en ny anskaffas (vis prot). 1887 överfördes mässhakarna från »Wexjö Allmänna Läroverks wård» till den nyuppförda Fornsalen (st prot), dvs nuvarande Smålands Museum (inv nr 53 och 54).

Gravminnen

Ett huvudbanér över Johan Enhörning, död 1707, är nu upphängt på den södra långhusväggen men var tidigare placerat över sakristiedörren. Huvudbanéret (fig 121) är skulpterat i trä samt krederat och målat i blått, grönt, rött, svart och guld. Höjd 168 cm. På den kartuschformade inskriptionsplattan står textat: »Härunder hwilar fordom Edle och / Wälb. = H Capitein under Högwälb. H / Öfwerst Mächlers Regemente / H Johan Enhörning, Herre till / Böxholm, Wästansjö och Wederlanda. / Född åhr 1652 d. 14 Martij död 1707 d. 21 Junij».³³

Två ovala, enkla begravningsplåtar av bleckplåt över Christina Fredrika Björkman, död år 1832, är nu fästade på en trätavla och upphängda på den norra långhusmuren ovanför västläktaren. På fig 104 är de fästade på muren i absiden. Den större plåten (35 × 25 cm) bär inskriften: »Minne / af / Fru Chr: Frid: Björkman / enka / först efter Kyrkoherden i Myresjö IOH. Ekstrand / sedan efter kyrkoherden derstedes C.C. Bolander / född den 5 april 1774, Död 28 mars 1832 / Ömt saknad af barn, barnbarn och / vänner. Joh. 16». Den mindre plåten (28 × 19,5 cm) bär inskriften: »Så nöjd jag då från jorden far, / och intet der begråter ty hvad för mig / hon härligt har jag snart skall finna / åter, farväl o verld! det är Guds / vilja att mig utur ditt fängsel skilja. Sv. Ps. BN 483 v 7». En gravsten över Chris-